

О. М. Вакульчик, Т. С. Єдинак, О. О. Книшек // Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка». – 2013. – № 2 (50). – С. 11–23.

2. Віденов А. Митний пост-аудит: практика болгарських колег / А. Віденов, Н. Сідлецька // Митниця. 2010. № 12 (73). С. 26-27.

3. Єдинак Т.С., Єдинак В.Ю. Постмитний аудит як фактор забезпечення економічної безпеки країни: зарубіжний досвід та українська перспектива // Вісник академії митної служби України. 2008. № 4. С. 70-76.

4. Письмаченко Л. М. Напрямки вдосконалення системи контролю й аудиту в митній службі та її роль у забезпеченні економічної безпеки України // Матеріали конфер. «Митна політика України в контексті європейського вибору: проблеми та шляхи їх вирішення». 2003, Академія митної служби України, м. Дніпропетровськ. С. 77-78.

5. New customs valuation rules in the European Union: get read) for 2016. URL: <https://www.pwc.com/ml/en/tax/documents/new-custom-valuation-rules-in-eu.pdf>

Тамара Когут

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Ткачик Ф.П.

АКЦИЗНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ТЮТЮНОВИХ ТА АЛКОГОЛЬНИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

Проблеми акцизного оподаткування в Україні є досить важливими, адже одними з головних практичних завдань держави є збільшення доходів до бюджету, ліквідація його дефіциту. Останнім часом частка акцизного податку на тютюнові та алкогольні вироби у структурі Зведеного бюджету України стрімко зростає. Незважаючи на підвищення ставок акцизного податку на ці товари, кількість їхнього вживання не зменшується, що негативно впливає на структуру витрат населення, а також здоров'я нації та на рейтинг нашої країни по рівні вживання алкогольних або тютюнових виробів серед інших країн ЄС. Це свідчить про недосконалість регулюючої функції акцизного податку. Також велика кількість незаконного виготовлення алкогольної та тютюнової продукції, призводить до недостатньої кількості надходжень грошових коштів до бюджету країни від акцизного податку.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних та практичних аспектів акцизного оподаткування тютюнових та алкогольних виробів в Україні, моніторингу процедур адміністрування акцизного податку в Україні та країнах ЄС, а також формуванні рекомендацій для покращення національної практики адміністрування акцизного податку.

Акцизний податок – це один із непрямих податків на окремі види товарів, визначені ПКУ, який включається до ціни цих товарів. До підакцизних товарів в Україні належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;

- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причеи та напівпричеи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія [1].

У 2017 році до Податкового кодексу України було внесене ряд змін в контексті електронізації механізмів акцизного оподаткування, до яких належить також введення системи Електронного маркування підакцизних товарів. Електронна акцизна марка – це автоматизована підсистема, яка здійснює контролю за відстеженням руху марок акцизного податку та підакцизних товарів (алкогольних напоїв, тютюнових виробів), що маркуються такими марками [2]. Таке нововведення, на нашу думку, матиме позитивний характер, адже електронна система буде незалежною, посилять контроль за випуском і обігом як і всієї підакцизної продукції, так і окремо алкогольних та тютюнових виробів. З метою підвищення надходжень від акцизного податку до Зведеного бюджету України ставки акцизного податку на алкогольні та тютюнові вироби з кожним роком зростають. Але не зважаючи на це, кількість споживання алкогольних і тютюнових виробів не зменшується, а навпаки прослідковується тенденція до збільшення вживання згаданої підакцизної продукції. Для прикладу зазначимо, що згідно з даними табл. 1., акцизне навантаження в Україні на пачку сигарет є значно меншим ніж в країнах Європейського Союзу. Звичайно, для українців при даному рівні доходів акцизні ставки є надзвичайно високими та в порівнянні з країнами-членами ЄС – вони є низькими.

Таблиця 1

Акцизне навантаження на пачку сигарет в Україні та країнах-членах ЄС

Країна	Акцизне навантаження, %		
	Дешеві сигарети	Медіум-класу	Дорогі сигарети
Україна	45	37	30
Австрія	63	58	58
Бельгія	62	59	59
Естонія	68	61	61
Фінляндія	67	64	63
Франція	65	64	64
Німеччина	62	57	57
Латвія	71	61	58
Словенія	69	62	57
Італія	60	58	58

Джерело: складено автором на основі [3]

Враховуючи курс України на інтеграцію з ЄС в сфері фіскального адміністрування, потрібно поступово збільшувати акцизні ставки до європейського рівня. Також аналізуючи дані табл. 2., можна сказати, що рівень вживання алкоголю в Україні значно вищий, ніж в країнах ЄС.

Таблиця 2

Рейтинг країн світу за рівнем вживання алкоголю на душу населення

Місце	Країна	Рівень вживання
1	Молдова	18,22
2	Чехія	16,45
3	Угорщина	16,27
4	Росія	15,76
5	Україна	15,60
16	Франція	13,66
18	Англія	13,37
20	Польща	13,25
21	Австрія	13,24
23	Німеччина	12,81
37	Італія	10,68

Джерело: складено автором на основі [3]

Отже, порівнюючи акцизне оподаткування в Україні та країнах ЄС, можна зробити наступні висновки:

- акцизне оподаткування в Україні є недосконалим, а акцизні ставки є низькими, в порівнянні з європейськими;
- Україні потрібен жорсткий контроль за виготовленням і обігом тютюнових та алкогольних виробів для збільшення надходжень до бюджету та зменшення рівня тінізації виготовлення і продажу підакцизної продукції;
- електронне маркування є ефективним засобом обліку підакцизної продукції і призведе до покращення адміністрування акцизного податку;
- в Україні потрібно підтримувати тенденцію до зростання податку на підакцизну продукцію, зокрема тютюнові та алкогольні вироби, також потрібно перейняти досвід таких країн як Німеччина, Франція, Італія у сфері акцизного оподаткування.

Література:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://urist-ua.net/кодекси/податковий_кодекс_україни/стаття_215
2. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв та тютюнових виробів)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/regulatoryna-politika-/regulatoryna-politika/archiv/2016-rik/69533.html>
3. Рейтинг стран мира по урону потребления алкоголя. Гуманитарная энциклопедия [Электронный ресурс] // Центр гуманитарных технологий, 2006–2016 (последняя редакция: 30.10.2016). URL: <http://gtmarket.ru/ratings/rating-countries-alcohol-consumption/info>